

TERMINOLOGI NUTRITION DRF

Senast ändrad 2010-04-13

Utarbetad på uppdrag från Dietisternas Riksförbund av en arbetsgrupp bestående av Anna-Karin Lindroos (2003-2005), Ingrid Larsson (2007), Maria Magnusson (2005-), Marlene Olivares Dahlby (2003-2008), Ylva Orrevall (2003-), Elisabet Rothenberg (2003-), Christina Sollenberg (2008-), Ninni Wärenstam Löfgren (2003-2010).

BESKRIVNING AV DIETISTENS YRKESKOMPETENS

Dietist är en person som med stöd av akademisk utbildning, klinisk träning och legitimation är unikt kvalificerad att bidra till vården av patienten vid prevention och behandling av nutritionsrelaterade tillstånd. Dietistens yrkeskompetens utgör en syntes av kunskap beträffande näringslära, näringsbehov, livsmedel, livsmedelsval, matlagning och måltidsordning i kontexten av både hälsa och sjukdom, vilket innefattar såväl psykologiska som fysiologiska faktorer.

Dietisten har specifik kunskap för att utreda och behandla tillstånd som klassificeras med nutritionsdiagnos. Inom kunskapsområdet ligger också att behärska befintliga nutritionsterapier samt att kunna ordinera en för individen specifikt avpassad behandling baserad på en eller flera terapiformer. Vidare besitter dietisten gedigen kunskap om de olika livsmedel/specialprodukter inom respektive terapiform, som finns att tillgå. Denna yrkeskompetens skiljer dietisten från övriga hälso- och sjukvårdsutövare och motiverar dietistens specifika ansvar i nutritionsbehandlingen.

Medicinsk nutritionsterapi (Medical Nutrition Therapy 2001 Medicare MNT) innebär nutritionsdiagnostik, terapi och rådgivning i syfte att behandla nutritionsrelaterade tillstånd utförd av legitimerad dietist. Mot denna bakgrund har dietisten också ett specifikt ansvar för utveckling av nutritionsbehandling, som underlättas av ett stringent och standardiserat språk samt av en logisk struktur i nutritionsvårdprocessen.

Syftet med terminologin är att:

- vara till skydd för enskilda, för verksamhetsuppföljning och planering samt för insamling av hälsodata, kvalitetsdata m.m.
- ligga till grund för ett gemensamt fackspråk för i första hand dietister men också för övriga som är involverade i nutritionsarbete; hälsofrämjande, preventivt och behandlande
- underlätta forskning genom ett väl definierat fackspråk
- tydliggöra dietistens yrkesroll

Klinisk dokumentation i patientens journal används som den primära källan för information om resultat av utredning, vilka bedömningar behandlingen grundar sig på, dess utformning samt utvärdering av vårdinsatserna. Journalen utgör en viktig grund för kommunikation mellan olika yrkesgrupper inom vården. Det är därför viktigt att i så stor utsträckning som möjligt använda ett tvärprofessionellt språk för att arbetet skall kunna utföras smidigt och säkert. Det tvärprofessionella språket inom vården saknar dock i stor utsträckning definierade begrepp för nutritionsbehandling varför dietisten också måste tillägna sig och tillämpa ett fackspråk, som genom väl definierade termer och begrepp beskriver denna behandling.

Dietisten måste integrera vetenskaplig metod med en standardiserad nutritionspraxis för att på ett enhetligt och fullständigt sätt dokumentera nödvändig information. Härigenom beskrivs dietistens bidrag till den samlade vården av patienten samt till resultatet av denna. Enhetlig och komplett dokumentation av nutritionsbehandling samt dess resultat är nödvändig för att:

- a) beskriva typ, nivå och komplexiteten i nutritionsbehandling
- b) koordinera vården
- c) enhetlig journalföring
- d) generera kunskap om effektivitet och effekt av behandlingen såväl på individuell patientnivå som när det gäller att utvärdera en terapiform

Ett begrepp är en kunskapsenhet som skapats genom en unik kombination av kännetecken. Begrepp är abstraktioner, så för att vi ska kunna tala och skriva om dem behövs ord och termer. Man skiljer mellan vad som är ett ord i allmänspråket och vad som är en term. Ett ord är ett *självständigt språkligt element med enhetlig betydelse, som (normalt) uttalas och skrivs i ett sammanhang (dvs. utan paus eller mellanrum)* [2]. En term är däremot en *benämning för ett allmänbegrepp som tillhör ett fackområde*. Ett ord gäller alltså för språket i stort, medan en term tillhör och används inom ett visst fackområde och måste vara enhetlig och entydig (14).

Nedan definieras ett antal termer som är centrala i dietistens yrkesutövning. Syftet med en *terminologisk definition* är att ringa in det aktuella begreppet och avgränsa det mot andra begrepp. Det innebär att definitionen inte första hand skall ses som en ordförklaring. Syftet med en ordförklaring är snarast att på ett lättfattligt sätt beskriva/informera om vad ett svårt eller obekant ord står för. En terminologisk definition ska vara formulerad på ett sådant sätt att den återspeglar begreppets plats i begreppssystemet. Konkret innebär det att begreppets närmast överordnade begrepp måste finnas med, liksom de kännetecken som avgränsar begreppet mot sidoordnade begrepp. Terminologiarbetet syftar till att vara normativt vilket innebär att rekommendera termer för de begrepp som definierats (1).

Termerna är ordnade i kategorierna *processtermer* samt *terapiotermer*. Många av de ord som definieras förekommer även i vardagliga sammanhang men då i varierande betydelse. För att bedriva nutritionsbehandling krävs dock en standardiserad och definierad terminologi. En del definierade termer är inte unika för nutritionsbehandling men har tagits med då yrkesspecifika begrepp bygger på dessa. Socialstyrelsen har regeringsuppdrag att utarbeta, förvalta och tillhandahålla en nationell terminologi- och klassifikationsresurs som bland annat syftar till att utveckla ett gemensamt språk- en multiprofessionell terminologi för vård- och omsorgspersonal. För icke yrkesspecifika termer hänvisas till Socialstyrelsens termbank, www.sos.se. Nya termer dyker upp i samband med nya vetenskapliga upptäckter, ofta initialt i engelskspråklig version. Vi har använt svenska uttryck, men där det är nödvändigt för förståelse och härledning har också den engelska termen samt dess engelska definition tagits med. Undantagsvis används också engelska termer där dessa blivit integrerade i svenska språket inom området och saknar en svenska översättning som är allmänt accepterade.

Termlistan är utarbetad av arbetsgruppen för etisk kodex och terminologi inom DRF.

TERMINOLOGI

Svensk term	Svensk synonym	Engelsk term	Definition	Kommentar, användningsområde	Referens
anamnes			patients egen beskrivning av hur sjukdomen uppstod, hur den ter sig och vilka symtom den ger/har gett	Sjukdomens förhistoria se <i>kost-</i> och <i>nutritionsanamnes</i> .	2
artificiell nutrition	Artificiell näringstillförel	artificial nutrition	artificiell tillförel av energi och näringsämnen	Ett internationellt samlingsbegrepp för <i>enteral nutrition</i> och <i>parenteral nutrition</i> .	3
berikad mat		fortified food, enriched food	mat som berikats med livsmedel eller berikningsmedel för att öka innehållet av energi och/eller protein, mineralämnen, vitaminer		4
berikning		fortification	tillsättning av livsmedel eller specifika berikningsmedel till mat och dryck för att öka innehållet av energi och/eller protein, mineralämnen, vitaminer		
berikningsmedel		food fortification	energi och/eller protein, mineralämnen och vitaminer som maten berikas med	Se <i>berikad mat</i>	3
diagnos			bestämning eller konstaterande av att sjukdom föreligger samt fastställande av sjukdomens art och natur t.ex. genom undersökning av dess historia och symtom	Se <i>nutritionsdiagnos</i>	4, 2
dietetik		dietetic	läran om hur flera olika kunskapsområden såsom nutrition, biokemi, fysiologi, livsmedelskunskap, näringslära, organisation av kostservice samt beteendevetenskap integreras och tillämpas	Huvudämnet i dietistens yrkesutövning.	15

Svensk term	Svensk synonym	Engelsk term	Definition	Kommentar, användningsområde	Referens
dricka			att fatta tag i en dryck som serveras, föra den till munnen och konsumera den på ett kulturellt acceptabelt. <i>Utesluter:</i> att äta	I ICF (d560)	17
enteral nutrition	enteral näringstillförel (EN)	1. enteral tube feeding 2. enteral nutrition	1. näringstillförel via magtarmkanalen med hjälp av exempelvis gastrostomi, jejunostomi eller nasogastrisk sond 2. näringstillförel via magtarmkanalen med hjälp av oralt intag gastrostomi, jejunostomi eller nasogastrisk sond mm	2. I den vidare bemärkelsen inkluderas även kosttillsätt	
epikris			sammanfattande slutbedömning av ett sjukdomsfall	se <i>nutritionsepikris</i>	4
etiologi			1. läran om sjukdomars orsaker 2. orsak till sjukdom eller nutritionsproblem		(4) 15 IDNT
functional food (funktionella livsmedel)			mat som är framtagen för att ge en specifik positiv hälsoeffekt som ska vara dokumenterad		SNF
idrottsnutrition			läran om kostråd och näringsrekommendationer som är anpassade till idrottarens specifika krav	.	10
kakexi		cachexia	komplext metabolt syndrom förenat med underliggande sjukdom och inflammation som karaktäriseras av förlust av muskelmassa med eller utan förlust av fettmassa	Skiljer sig från "ren svält" dvs brist på energi och näringsämnen, eller negativ energibalans av annan orsak som går att åtgärda med tillförel av energi och näringsämnen. Närliggande begrepp se, <i>undernäring, malnutrition, svält</i> och <i>wasting</i> .	13

Svensk term	Svensk synonym	Engelsk term	Definition	Kommentar, användningsområde	Referens
klinisk nutrition		clinical nutrition	tillämpning av teorier inom nutritionsvetenskap och medicinsk praxis för diagnostik, behandling och prevention av sjukdom hos människa orsakade av brist, överskott eller metabol obalans av näringsämne/n		11
Kost			blandning av olika livsmedel, dvs mat och dryck, som intas av människor		2
kostanamnes			anamnes vid oralt intag	Nutritionsanamnes	10
kostbehandling			behandling med hjälp av kost för att förebygga, bota eller lindra nutritionsrelaterade tillstånd		10
kostinformation			generell kunskap om kost som ges till en enskild individ eller till hela eller delar av befolkningen		10
kostrekommendation			råd om kostens sammansättning för att tillgodose människans aktuella näringsbehov	Kostrekommendationer för friska bygger på svenska näringsrekommendationer (SNR).	2, 8
kostråd, allmänna			kostråd av generell karaktär, vanligen ämnade för allmänheten eller grupper av befolkningen	Ska bygga på Nordiska näringsrekommendationer (NNR) samt Svenska näringsrekommendationer (SNR). Livsmedelsverket har utfärdat en rad kostråd för friska. Allmänna_kostråd kan också ges till sjuka och skall då bygga på vårdprogram eller liknande dokument. Se <i>kostråd specifika</i> .	7, 8, 10
kostråd, specifika			kostråd som rekommenderas eller ordinerar av dietist i syfte att behandla nutritionsrelaterade problem hos enskild individ	Specifika kostråd förutsätter att utfärdaren har speciell kunskap inte bara om människans normala funktioner utan också om den aktuella sjukdomen och dess behandling samt om olika sociala, kulturella och psykologiska funktioner som påverkar kostintaget. Förutsättningen för att de ska kunna ordinerar är att en <i>nutritionsutredning</i> (assessment) är genomförd. Läkare, sjuksköterskor och annan personal kan ha specialutbildning som ger dem kompetens att ordinera specifika kostråd. Se <i>kostråd allmänna</i> .	9

Svensk term	Svensk synonym	Engelsk term	Definition	Kommentar, användningsområde	Referens
kostrådgivning		counselling	en stödjande process karakteriserad av samarbete mellan rådgivare och patient i syfte att fastställa prioriteringar, sätta mål och skapa en individuell åtgärdsplan som tillkännager och främja ansvar för egenvård för att behandla befintliga tillstånd och främja hälsa		15
kosttillskott			tillskott av näringsämne vanligen i form av tabletter, kapslar eller mixtur	vanligen i form av mikronutrientier varför de inte är energigivande. Se vitamin och mineralsupplementering (Kosttillskott är livsmedel som är avsedda att komplettera en normal kost – läkemedelsverket)	
kosttillägg	näringsdryck	Oral nutritional supplement	produkter som används som ett komplement till den vanliga maten när den inte räcker för att tillfredsställa behovet av energi och/eller näringsämne	Jfr <i>näringsdryck</i> Orden flytande kosttillägg och näringsdryck används ofta synonymt Se SÄR-NÄR och FSMP Ingår i <i>oralt nutritionsstöd</i>	
kostvanor		food habits	kulturellt och geografiskt kontextbundna vanor med avseende på livsmedelsval, tillagning och måltidsordning	En individs regelmässiga förtäring av mat.	10
livsmedel			alla ämnen eller produkter som är avsedda att eller rimligen kan förväntas förtäras av människor	I art 2 i förordning (EG) 178/2002 av den 28 januari 2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagsstiftningen.	SLV
livsmedelsanvisning			handling, utfärdad av förskrivare, som innebär auktorisation för apotek att expediera ett visst livsmedel		Socialstyrelsens termbank

Svensk term	Svensk synonym	Engelsk term	Definition	Kommentar, användningsområde	Referens
livsmedel för särskilda medicinska näringsändamål		foods for special medical purposes (FSMP)	livsmedel som ska användas i kostbehandling under medicinsk övervakning. De ersätter helt eller delvis vanlig mat eller andra livsmedel för särskilda näringsändamål.	Det finns särskild lagstiftning för FSMP som gäller utöver de generella sär-när-föreskrifterna. Exempel på livsmedel är sondnäring, kosttillskott och livsmedel för personer med medfödda rubbningar i ämnesomsättningen. Indelas i följande tre kategorier a) <i>Kompleta</i> - näringsmässigt kompletta livsmedel med en standardiserad näringssammansättning som om de används enligt tillverkarens anvisningar kan utgöra den enda näringskällan för de personer som de är avsedda för. b) <i>Kompleta sjukdomsspecifika</i> - näringsmässigt kompletta livsmedel med en sammansättning som är särskilt anpassad för en viss sjukdom, åkomma eller medicinskt tillstånd, och som om de används enligt tillverkarens anvisningar kan utgöra den enda näringskällan för de personer som de är avsedda för. Kan också användas som ersättning för en del av kosten eller som ett komplement till patientens diet. c) <i>Icke kompletta</i> - näringsmässigt ej kompletta livsmedel med en standardiserad näringssammansättning eller en sammansättning som är särskilt anpassad för en viss sjukdom, åkomma eller medicinskt tillstånd och som inte är lämpliga att använda som enda näringskälla. Kan också användas som ersättning för en del av kosten eller som ett komplement till patientens diet. (5)	5 , SLV
livsmedel för särskilda näringsändamål			livsmedel som till följd av särskild sammansättning eller tillverkningsmetod är lämpliga för spädbarn och barn upp till tre år, personer i behov av särskild kost samt personer som kan ha nytta av ett kontrollerat intag av särskilda ämnen i kosten		Socialstyrelsens termbank

Svensk term	Svensk synonym	Engelsk term	Definition	Kommentar, användningsområde	Referens
malnutrition			nutritionstillstånd vid vilket brist på eller obalans av energi, protein och/eller andra näringsämnen orsakar mätbara, ogynnsamma effekter på vävnads- /kroppsform (form, storlek och sammansättning)	Närliggande begrepp se, undernäring, kakexi, svält, sarkopeni och wasting	3
måltid			föda som är avsedd att intagas vid visst tillfälle, t ex viss tid på dagen eller vid särskild högtid	Beskrivning av olika måltider enl SLV (6) (mellanmål/kvällsmål, huvudmål: frukost, lunch/middag). Ordet kan också användas om vilket tillfälle som helst då man äter	6
naturläkemedel			läkemedel där den eller de aktiva beståndsdelarna har ett naturligt ursprung, ej är allt för bearbetade och utgör en växt- eller djurdel, bakteriekultur, mineral, salt eller saltlösning		Socialstyrelsens termbank
novel foods (nya livsmedel)			livsmedel som inte tidigare har konsumerats i någon större omfattning inom EU, ex fett med fytosterol, ett nytt kolesterolsänkande ämne	mat som vi inte ätit i någon större utsträckning inom EU före 15 maj 1997.	EU-kommisionen, SLV
nutrition			summan av processer genom vilka man intar och utnyttjar näringsämnen.	Läran om näringsämnenas förekomst, upptag och omsättning i kroppen. I en vidgad tolkning läran om näringsbehov, livsmedelskonsumtion och kostvanor samt sambandet kost och hälsa.	2, 4 ASPEN
nutritionsanamnes			strukturerat samtal, omfattande en definierad tidsperiod, som syftar till att kartlägga ätandets olika dimensioner, såsom det totala intaget av näringsämnen, personlig historia, matvanorna i en social och kulturell kontext, möjligheter för matplanering och -inköp, hälsomedvetenhet, förutsättningar och motivation, begränsningar för att genomföra eventuell behandling	Inkluderar aptit, vikthistoria, fysisk aktivitet samt symptom och medicinsk information med betydelse för eventuell behandling. Se <i>kostanamnes</i> avser nutritionsanamnes med endast oralt intag.	10

Svensk term	Svensk synonym	Engelsk term	Definition	Kommentar, användningsområde	Referens
nutritionsbedömning			bygger på nutritionsutredning och leder till nutritionsdiagnos.	En sammanvägd bedömning av <i>nutritionsutredningen</i> .	10
nutritionsbehandling			Tillämpning av dietetik i syfte att hantera nutritionsrelaterade problem vid olika sjukdomstillstånd		15
nutritions-behandlingsprocess		Nutrition care process (NCP)	dietistens process för behandling av nutritionsproblem innefattar nutritionsutredning, nutritionsdiagnos, nutritionsåtgärd, nutritionsuppföljning och utvärdering	Huvudprocessen i dietistens yrkesutövning (se figur) Den syftar inte till att standardisera den individuella nutritionsbehandlingen av patienten, utan att etablera en standardiserad process för att bedriva nutritionsbehandling.	15
nutritionsdiagnos		Nutrition diagnosis	Aktuellt nutritionsproblem som kan försvinna eller förbättras genom nutritionsbehandling	ADA har utarbetat 60 specifika nutritionsdiagnoser, dvs problem som beskriver förändringar i patientens nutritionsstatus. Nutritionsdiagnosen ställs genom att syntetisera data från nutritionsutredningen	
nutritionsdiagnostiskt uttalande		Nutrition diagnostic statement	uttalande som summerar nutritionsdiagnosen, dess relaterade etiologi samt vilka symtom och tecken som nutritionsdiagnosen yttrar sig som	Det diagnostiska uttalandet skrivs som ett PES-uttalande (Problem relaterat till Etiologi vilket yttrar sig som Symtom och tecken). PES-uttalandet utgörs av en syntetisering av data från nutritionsutredningen	15
nutritionsepikris			Sammanfattande slutbedömning av ett sjukdomsfall, med avseende på nutritionsbehandling		
nutritionsinformatik			effektivt insamlande, organisering och lagring av data för optimal användning av information, för kunskap om kost och nutritionsrelaterade problem samt för beslutsfattande	Informatik stöttas av informationsstandards, informationsprocess och informationsteknologi.	
nutritionsproblem			det problem som skall åtgärdas eller förbättras med nutritionsbehandling och som betecknas med nutritionsdiagnos	indelas i intag, kliniska, beteende/miljö problem	

Svensk term	Svensk synonym	Engelsk term	Definition	Kommentar, användningsområde	Referens
nutritionsscreening		nutritional screening	tillvägagångssätt i syfte att identifiera individer som har eller är i risk att utveckla ett nutritionsproblem	Skall vara en snabb och enkel metod. I såväl ESPENS:s som A.S.P.E.N.S:s definition av begreppet används det i kontexten undernäring. DRF menar dock att nutritionsscreening bör användas mer generellt för att identifiera riskindivider oavsett typ av nutritionsproblem. (3, 9, 10)	3, 9, 10
nutritionsstatus			rådande balans mellan energi, protein och andra näringsämnen som kan orsaka mätbara, ogynnsamma effekter på vävnads-/kroppsform (form, storlek och sammansättning), funktion och kliniskt resultat		2
nutritionsstöd		nutritional support	berikningsprodukter, kosttillskott, enteral nutrition och parenteral nutrition	Syftar till att öka intaget av energi och näringsämnen. Skiljer sig från specialkost.	
nutritionsterapi			samlingsbegrepp för de olika terapiformer som står till buds så som kosttillskott och artificiell nutrition samt specifika kostråd		
nutritionsuppföljning			det steg i nutritionsbehandlingsprocessen som innebär uppföljning och utvärdering av nutritionsbehandling	Se <i>nutritionsbehandlingsprocess</i>	

Svensk term	Svensk synonym	Engelsk term	Definition	Kommentar, användningsområde	Referens
nutritionsutredning		nutritional assessment	systematisk process, för att erhålla, verifiera och tolka data som är nödvändiga för att fatta beslut om det nutritions-relaterade problemets natur och orsak	Består av en kombination av subjektiva och objektiva parametrar som biokemiska data, antropometriska mått, fynd från fysisk undersökning samt nutritionsanamnes. Steget efter remiss och/eller screening. De specifika data som samlas in i utredningen varierar beroende på praktiska omständigheter, rutiner, individens medicinska diagnos och hälsotillstånd. Den kräver jämförelser mellan den information som samlas in och standards, till exempel referensvärden. Utredningen är en fortgående, dynamisk process vilken involverar inledande insamling av fakta, samt också kontinuerlig omvärdering och analys utifrån ny datainsamling. Utredningen leder fram till en bedömning, som bildar grund för vilken nutritionsdiagnos som skall ställas.	
nutritionsutvärdering			utvärdering av effekten av nutritionsåtgärden	Se <i>nutritionsbehandlingsprocessen</i>	10
nutritionsåtgärd			handling som åtgärdar eller förbättrar nutritionsproblemet	Se <i>nutritionsterapi</i>	10
näringsdryck	flytande kosttillskott	oral nutritional supplements/sip feeds	flytande livsmedel för särskilda näringsändamål i syfte att öka intaget av energi och näringsämnen	Kosttillskott	
näringsrekommendationer, nordiska	NNR		riktlinjer för kostintag och fysisk aktivitet med hänsyn till matvanor och hälsoförhållanden i Norden	Baseras på aktuell vetenskap. Används för planering av kost för grupper av friska personer. Används i livsmedels- och nutritionspolitik.	
näringsrekommendationer, svenska	SNR		riktlinjer för kostintag och fysisk aktivitet med hänsyn till matvanor och hälsoförhållanden i Sverige	Utgår från de Nordiska Näringsrekommendationerna.	
oralt nutritionsstöd		oral nutritional support	beräkning, energimoduler, kosttillskott, vitamin och mineralämnes supplementering		

Svensk term	Svensk synonym	Engelsk term	Definition	Kommentar, användningsområde	Referens
palliativ nutritionsbehandling		nutritional support in palliative care	nutritionsbehandling vid livshotande sjukdom i syfte att förebygga och lindra symtom samt främja livskvalitet	Enligt WHO:s definition bör målet för behandlingen anpassas efter patientens sjukdomsskede och egna önsknings.	
palliativ vård			lindrande vård		
parenteral nutrition	PN	parenteral nutrition	tillförsel av näring via perifer/central ven	Kan variera med avseende på substrat och innehålla allt från enbart glukos till näringstillförsel inkluderande även amino- och/eller fettsyror samt vitaminer och mineraler. Om patientens fullständiga energi- och näringsbehov tillfredsställs via parenteral nutrition kallas det total parenteral nutrition. (TPN)	
pedagogisk måltid (inom förskola)			personal äter tillsammans med barn i syfte att skapa förutsättning för en lustfylld måltid med en positiv matupplevelse	Tillämpligt inom förskola och skola. Personalen ska utgöra ett stöd till vårdtagaren vid måltiden för att främja goda rutiner för bordsskick, social samvaro och skapa en lugn atmosfär	
pedagogisk måltid (inom äldreomsorg)			personalen ska utgöra ett stöd till vårdtagaren/boende vid måltiden för att främja goda rutiner för bordsskick, social samvaro och skapa en lugn atmosfär	Används framförallt inom särskilt boende, ätstödjande åtgärder kan ingå. Se, <i>ätstödjande åtgärder</i>	10
perkutan endoskopisk gastrostomi	(PEG)		kort sond genom bukväggen till magsäcken/ventrikeln som kan användas för enteral nutrition		
sarkopeni			muskelmassa >2 standarddeviationer (SD) under medelmuskelmassan hos friska unga individer i samma population	Vanligen åldersrelaterad, förlust av muskelmassa, -styrka och minskad syreupptagningsförmåga samt ökad muskeluttröttbarhet, vilken resulterar i minskad fysisk förmåga, ofta ökat hjälpbehov och ökad fall- och frakturrisik. (12)	12
snabbmat			mat som kan framställas snabbt och enkelt genom upptining eller uppvärmning		10

Svensk term	Svensk synonym	Engelsk term	Definition	Kommentar, användningsområde	Referens
nasogastrisk sond		tubefeeding	tunn sond via näsan till magsäcken för enteral nutrition	Kan också anläggas i tovfingertarmen/duodenum (nasoduodenal sond) eller tunntarmen/jejunum (nasojejunal sond)	
sondnäring		enteral formula	näringslösning som ges direkt till magtarmkanalen via sond eller gastrostomi	Sondnäringar finns med olika sammansättningar för att passa vid olika nutritionsproblem och sjukdomstillstånd.	3
specialkost			kost vid specifika sjukdomstillstånd	Fettreducerad kost, glutenfri kost, laktosreducerad kost och proteinreducerad kost är exempel på specialkost.	6
undernäring			resultatet av bristfälligt intag och/eller absorption av energi- och protein, se malnutrition	Den vanligaste formen av undernäring i svensk sjukvård är orsakad av en kombination av energi- och proteinbrist, så kallad protein-energimalnutrition (PEM).	
wasting (tärande)		wasting	ofrivilligt förlust av kroppsvikt (dvs. muskelmassa, "muskelförtvinning") och minskning av muskelstyrka	wasting kan ses som resultatet av alla olika processer som innefattar negativ energibalans. Termen "wasting syndrome" är etablerad i AIDS terminologi som ofrivillig vikttnedgång på mer än 10 % och antingen kronisk diarré (41 månader) och/eller feber. <i>Se Malnutrition och undernäring [2]</i>	10
vitamin- och mineralsupplement			tillskott av näringsämne vanligen i form av tabletter, kapslar eller mixtur	kan gälla enskilt näringsämne eller en kombination av flera mikro- och makronutrientier	W
utrymmesmat	Skräpmat		näringsmässigt mindre nödvändiga livsmedel	Till utrymmesmat hör snacks, bullar, kakor, glass, sylt, läsk, sötsaker och alkoholhaltiga drycker.	16
äta			att föra maten till munnen och konsumera den på ett kulturellt acceptabelt sätt, skära eller bryta maten i bitar, öppna flaskor och burkar, använda matbestick, äta sina måltider till fest och vardags Utesluter: att dricka	(d550) i ICF	17

Svensk term	Svensk synonym	Engelsk term	Definition	Kommentar, användningsområde	Referens
ätstödjande åtgärder			Syftar till att underlätta och stödja ätande för optimalt energi- och näringsintag, värdighet och livskvalitet	bygger på att värna autonomi och stimulera till att bibehålla förmågor. Se <i>äta</i>	10

REFERENSER

1. Fogelberg M, Petersson G editors. Medicinens språk. Liber förlag ISBN 91-47-05345-3. Stockholm 2006
2. Nationalencyklopedin. www.ne.se/jsp/customer/login.jsp
3. ESPEN European Society for Clinical Nutrition and Metabolism. ESPEN guidelines on enteral nutrition. www.espen.org
4. Medicinsk Terminologi lexikon 1981
5. EU-direktiv 1999/21/EG
6. Mat och näring för sjuka inom vård och omsorg, Livsmedelsverket, 2003
7. Nordic Nutrition recommendations 2004. Integrating nutrition and physical activity. Nord 2004:13. Nordic Council of Ministers.
8. Svenska näringsrekommendationer 2005. Livsmedelsverket. www.slv.se/templates/SLV_DocumentList.aspx?id=12144
9. A.S.P.E.N American Associations of Enteral and Parenteral Nutrition.
10. DRF Dietisternas Riksförbund, arbetsgrupp för etisk kod och terminologi.
11. The Merck Manual
12. Short KR, Nair KS. Mechanisms of sarcopenia of ageing. J Endocrinol Invest 1999;22 (5 Suppl):95-105
13. Evans WJ et al. Cachexia: a new definition. Clinical Nutrition 27 (6):793-9, 2008
14. Socialstyrelsen www.sos.se
15. Julie O'Sullivan Maillet JS, Ellen Pritchett. American Dietetic Association: Scope of Dietetics Practice Framework. Journal of the American Dietetic Association 105 (4): 634-640, 2005.
16. Barbieri HE, Lindvall C, Sverige. Livsmedelsverket. De svenska näringsrekommendationerna översatta till livsmedel : underlag till generella råd på livsmedels- och måltidsnivå för friska vuxna. Uppsala: Livsmedelsverket; 2003.
17. ICF
1. Janssen, I., S.B. Heymsfield, and R. Ross, Low relative skeletal muscle mass (sarcopenia) in older persons is associated with functional impairment and physical disability. J Am Geriatr Soc, 2002. **50**(5): p. 889-96.
2. Lochsa, H., et al., Introductory to the ESPEN Guidelines on Enteral Nutrition: Terminology, Definitions and General Topics. Clinical Nutrition, 2006. **25** p. 180-186.